

TALOUSARVION 2026 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2027–2028 LAADINTAOHJE

1. LAADINTAOHJEEN TARKOITUS

Talousarviossa ja -suunnitelmassa määritellään kunnan palvelujen kehittämistavoitteet sekä palveluiden ja investointien rahoitus. Tavoitteet johdetaan kuntastrategiasta. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavan vuoden talousarvio sekä taloussuunnitelma kolmivuotiselle suunnitelmakaudelle. **Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.** Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Hallintosäännön 71 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Laadintaohje on kunnan toimielimiä ja viranhaltijoita sitova ohje toiminnallisten tavoitteiden asettamisesta, talouden suunnitteluperusteista, menettelytavoista ja valmistelun aikataulusta. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

2. AIKATAULU

PÄIVÄMÄÄRÄ	VASTUU	TEHTÄVÄ
18.08.2025	Johtoryhmä	Talousarviokokous
25.08.2025 (esityslista 20.08.2025)	Kunnanhallitus	Käyttötalouden ja investointien suuntaviivat lautakunnille ja viranhaltijoille, mahdolliset tasapainottamisohjeet
19.09.2025 mennessä	Lautakunnat	Strategiasta johdettavat toiminnan tavoitteet, lautakuntatason menokehysesitys ja alustavat investointiehdotukset
22.09.2025	Johtoryhmä	Lautakuntien esitysten yhteensovitus kunnanhallituksen määrittelemien käyttötalouden ja investointien suuntaviivojen kanssa
29.09.2025 (esityslista 24.9.2025)	Kunnanhallitus, lautakuntien puheenjohtajat, johtoryhmä	Strategiasta johdettavat tavoitteet ja talousarviokehys, tasapainottaminen
06.10.2025	Johtoryhmä	Talousarviokokous
20.10.2025 mennessä	Lautakunnat	Talousarvioehdotus kunnanhallitukselle
23.10.2025	Johtoryhmä	Talousarviokokous
27.10.2025	Valtuusto	Iltakoulu
03.11.2025 (esityslista 29.10.2025)	Kunnanhallitus	Veroprosenttiehdotukset valtuustolle
10.11.2025 (esityslista 5.11.2025)	Valtuusto	Veroprosenttien vahvistaminen
13.11.2025	Johtoryhmä	Talousarviokokous
1.12.2025 (esityslista 26.11.2025)	Kunnanhallitus	Talousarvioehdotus valtuustolle
15.12.2025 (esityslista 10.12.2025)	Valtuusto	Talousarvion hyväksyminen
17.12.2025 (esityslista 12.12.2025)	Kunnanhallitus	Talousarvion täytäntöönpano-ohje

3. TOIMINNALLISET TAVOITTEET JA MITTARIT

Toiminnalliset tavoitteet johdetaan Luumäen kuntastrategiasta 2022–2025 Tavoitteet määritellään sitovasti vuodelle 2026. Vuosille 2027–2029 määritellään vain suuntaa antavat palveluiden kehittämistä ja investointeja koskevat periaatteet, koska kuntastrategia päivitetään alkaneelle valtuustokaudelle.

4. TALOUDEN SUUNNITTELUPERUSTEET

Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 laadinnassa on lähtökohtana kunnanvaltuuston vuosille 2026–2027 hyväksymä taloussuunnitelma päivitettyinä toukokuussa 2025 julkaistuun veroennustekehikkoon ja kesäkuussa 2025 julkaistuun Kuntaliiton valtionosuuslaskelmaan sisältyvillä tiedoilla.

Verotus

Taloussuunnitelman verotuloarvio oli 11,03 milj.€/2026 ja 11,24 milj.€/2027. Uusin käytettävissä oleva veroennustekehikko 05/2025 ennustaa hieman pienempiä verotuloja molemmille vuosille, 10,99 milj.€/2026 ja 11,14 milj.€/2027. Arviot vuosille 2025-2028 perustuvat VM:n, Verohallinnon ja Suomen Kuntaliiton arvioihin tulojen kehityksestä koko maan tasolla sekä muun muassa kuntakohtaisiin toetutuneisiin vero- ja väestötietoihin. Ennuste tarkentuu syksyn kuluessa.

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2023	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
Verolaji						
Kunnallisvero	7 044	7 512	7 320	7 728	7 796	8 049
Muutos %	-51,3	6,6	-2,6	5,6	0,9	3,2
Yhteisövero	1 534	1 261	1 261	1 374	1 454	1 525
Muutos %	-42,3	-17,8	0,0	9,0	5,8	4,9
Kiinteistövero	1 712	1 879	1 887	1 892	1 892	1 892
Muutos %	1,6	9,8	0,4	0,2	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	10 291	10 652	10 468	10 994	11 142	11 466
Muutos %	-45,3	3,5	-1,7	5,0	1,4	2,9

Valtionosuudet

Valtionosuusarvio perustuu 3.6.2025 päivitettyyn Kuntaliiton tuottamaan ennakkolliseen yhteenvetolaskelmaan. Taloussuunnitelmassa 2026 valtionosuuksien määrä oli arvioitu lähes 300 000 € pienemmäksi. Kuntaliiton yhteenvetolaskelman lähteet ovat Valtionosuuksien laskentatiedot vuodelle 2026 / VM 30.4.2025 ja OKM:n valtionosuusrahoitus 2025 OPH:n 22.4.2024 tietojen mukaan. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on Kuntaliiton laskelma Verohallinnon 30.5.2025 ennakkotietojen mukaan.

Kunta	5501 Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta	5502 Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus yhteensä (D+E)	5890 Verotulo- menetysten korvaus	VM:n valtionosuudet ja verotulo- menetysten korvaus yhteensä	5701 Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus (ns. OKM-vos)	Kunnan valtionosuudet yhteensä (H+I)
YHTEENSÄ	2 629 381 464	825 575 686	3 454 957 150	571 000 000	4 025 957 150	180 929 790	4 206 886 940
Luumäki	-300 034	1 355 058	1 055 023	640 404	1 695 428	-15 469	1 679 959

Alustava tuloslaskelmaennuste

Tuloslaskelmaennuste on suuntaa antava. Se on tarkoitettu pohjatiedoksi, kun kunnanhallitus antaa lautakunnille ja viranhaltijoille ohjeita talousarviokehityksen valmistelua ja talouden sopeuttamista varten.

Tuloslaskelmaennusteen tiedot:

- Toimintatuotot ovat 2025 tasossa;
- Henkilöstökustannukset perustuvat vuoden 2025 henkilömäärään;
- Koska suunnitelmakauden virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset ovat jo tiedossa, ne otetaan täysimääräisenä huomioon;
- Muut toimintakulut ovat 2025 tasossa;
- Veroennuste on päivitetty
- Valtionosuustiedot on päivitetty
- Poistot ja poistoeron muutokset ovat 2025 tasossa
- Talouden sopeuttamistoimia ei ole ennakoitu

BUDJETTIYHTEENVETO	TA 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	6 885 070	6 885 070	6 885 070	6 885 070
Henkilöstökulut yhteensä	-8 657 412	-8 905 880	-9 155 244	-9 246 797
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-19 260 670	-19 509 138	-19 758 502	-19 850 055
TOIMINTAKATE	-12 375 600	-12 624 068	-12 873 432	-12 964 985
Verotulot	10 658 000	10 993 697	11 142 212	11 465 611
Valtionosuudet	1 399 160	1 679 959	1 679 959	1 679 959
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	465 000	465 000	465 000	465 000
VUOSIKATE	146 560	514 588	413 738	645 585
Poistot ja arvonalentumiset:	-1 546 990	-1 536 800	-1 536 800	-1 536 800
TILIKAUDEN TULOS	-1 400 430	-1 022 212	-1 123 062	-891 215
Poistoeron lis(-) tai väh (+)	554 430	587 200	587 200	587 200
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-846 000	-435 012	-535 862	-304 015

5. LAADINTAOHJEET

Käyttötalous

Käyttötalousosan toiminnallisten tavoitteiden sitovuus valtuustoon nähden on lautakuntataso.

Tekstiosa

Toiminta-ajatuksen ja palvelusuunnitelman kuvaus, joka sisältää:

- toimialan tilivelvollisen viranhaltijan
- toiminnan tarkoituksen, strategiasta johdetut sitovat toiminnalliset tavoitteet mittareineen 2026 ja suuntaa antavat palveluiden kehittämistä ja investointeja koskevat periaatteet vuosille 2027–2028
- toiminnalliset muutokset 2026 ja niiden henkilöstövaikutukset

Maksut ja taksat

Toimialan on huolehdittava siitä, että maksut ja taksat ovat ajan tasalla. Maksut ja taksat vahvistetaan arvonlisäverottomina. **Maksuja ja taksoja koskeva toimialakohtainen selvitys tuodaan kunnanhallitukseen viimeistään 3.11.2025 (esityslista 29.10.2025).**

Henkilöstösuunnitelma ja -menot

Toimialue laatii alustavan henkilöstösuunnitelman lautakunnan valmistelua varten. Henkilöstömenot budjetoidaan näiden henkilöstösuunnitelmien mukaisesti 2025 palkkatasoon ilman 2025 toteutuvia palkankorotuksia. Virka- ja työehtosopimuksiin perustuvat palkankorotukset, ml 2025 korotukset, lisätään keskitetysti. Henkilöstöhallinto toimittaa tiedot toimialoille 31.8.2025 mennessä.

Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

Investointiosa

Investointisuunnitelmaosan sitovuustaso valtuustoon nähden on investointiosan kokonaistaso. Valtuustoon nähden sitovat investointiosan toiminnalliset tavoitteet laaditaan lautakunnittain hankekohtaisesti. Tekninen lautakunta vastaa investointien budjetoinnista ja toteutuksesta.

Valtuuston 19.6.2016 tekemän päätöksen mukainen investointien aktivointiraja on 10 000 €. Tätä pienemmät hankkeet/irtaimisto merkitään talousarvion käyttötalousosaan.

Toimialat toimittavat tekniselle toimelle investointiosaan kuuluvat omat hankkeensa kustannusarvioineen 10.9.2025 mennessä.

Määrärahat ja tuloarviot varataan hankekohtaisesti. Määräraha esitetään arvonlisäverollisena tai arvonlisäverottomana riippuen siitä, mikä hankkeen verokohtelu arvonlisäverojärjestelmässä on.

Jos investointihankkeeseen todennäköisesti saadaan valtionavustusta tai –osuutta taikka muuta rahoitusavustusta, tämä merkitään investointisuunnitelmaan tuloina ko. hankkeelle.

Investointiosan tekstiosassa kuvataan hankekohtaisesti:

- perustelut hankkeelle
- suunnittelutilanne
- tekniset tiedot